

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 233 คน เป็นชาย 119 คน หญิง 114 คน สุ่มจากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร 3 โรงเรียน โรงเรียนในจังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร และจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีก 4 โรงเรียน ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เป็นโรงเรียนสหศึกษาที่มีขนาดใหญ่พอสมควร ซึ่งเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตร ปีพุทธศักราช 2520
2. ทางโรงเรียนไม่ได้แบ่งชั้นเรียน โดยชั้นผลการเรียนหรือความประพฤติเป็นเกณฑ์ ดังนั้น นักเรียนแต่ละห้องในระดับชั้นนี้ จึงน่าจะมีความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับเดียวกัน

โดยเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยคาดว่า กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมานี้จะเป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงได้ รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเพศและที่อยู่

ถิ่นที่อยู่ \ เพศ	ชาย	หญิง	รวม
กรุงเทพฯ	37	61	98
จังหวัดใกล้เคียง	82	53	135
รวม	119	114	233

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. แบบวัดอัตมโนทัศน์

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยใช้ Semantic Differential Technique จัดค่าคุณศัพท์ 25 คู่ ใช้มาตราประมาณค่า (rating scale) 7 อันดับ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. รวบรวมคำคุณศัพท์จากแบบวัดอัตมโนทัศน์ ซึ่งมีผู้วิจัยคนอื่นได้นำมาวัดอัตมโนทัศน์ของเด็กไทยแล้ว 3 ชุด คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของ บีแอร์ชและแฮร์ริส (The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale) ฉบับที่แปลโดย จูโรวรัตน์ เปรมิษฐ์เรียม แบบวัดอัตมโนทัศน์เทนเนสซี (The Tennessee Self-Concept Scale) แปลโดย อ่ำไพ ศิริพิพัฒน์ และแบบวัดตนตามอรรถภาพของ ลีทชีโซค วรานุลันติกูล นอกจากนั้นยังได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ Semantic Differential Technique เพื่อวัดทัศนคติ บุคคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รวบรวมคำคุณศัพท์โดยทำรายการคำ แล้วคัดเลือกคำที่ซ้ำกันหรือมีความหมายซ้ำกันออกได้คำคุณศัพท์ทั้งสิ้น 114 คำ

2. นำคำคุณศัพท์ที่คัดเลือกแล้วและมีความหมายตรงกันข้ามมาจับเข้าคู่กันเป็นคู่ ๆ คำคุณศัพท์ที่มีความหมายในทางเดียวกันอยู่ทางคานเดียวกัน มีทั้งหมด 72 คู่

3. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของคำคุณศัพท์เหล่านี้ โดยนำไปให้นักเรียนที่มีสถานภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง กัดเลือกคำคุณศัพท์ที่บรรยายคุณลักษณะตรงกับความรู้สึกที่เขามีต่อตนเองมากที่สุด โดยไม่จำกัดจำนวน นอกจากนี้ยังได้ให้นักเรียนกลุ่มนี้เขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิดที่เขามีต่อตนเองและต่อเพื่อนที่เขารู้จักในคานต่าง ๆ 5 คานคือ คานร่างกายและบุคลิกภาพ คานความสามารถในการศึกษา คานความสามารถในการสังคมและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คานอารมณ์ความรู้สึก อุนนิสัยใจคอ และคานอื่น ๆ (ถ้ามี)

4. แจกแจงความถี่ของคุณศัพท์แต่ละคู่ แต่ละตัว ที่นักเรียนคัดเลือกและเขียนบรรยาย คัดเลือกคำคุณศัพท์ที่มีความถี่ในการถูกเลือกสูงตามลำดับ 47 คู่ นำคำคุณศัพท์เหล่านี้ไปสร้างแบบวัดทัศนคติด้วยวิธี Semantic Differential Technique ใช้มาตราประมาณค่า (rating scale) ระหว่างคำคุณศัพท์แต่ละคู่ 7 อันดับ รายละเอียดในการตรวจให้คะแนนอยู่ในภาคผนวก ก.

5. ทดลองใช้แบบวัดทัศนคติกับนักเรียนที่มีสถานภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัย นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธีทดสอบค่าที (t-test) เลือกเฉพาะคู่ที่มีค่า t ตั้งแต่ 4.74 ขึ้นไปและมีความหมายเกี่ยวข้องกับ การปรับตัวคัดเลือกได้ 25 คู่ ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาว่าคำคุณศัพท์ทั้ง 25 คู่นี้ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัดได้ กล่าวคือ (ก) ด้านร่างกายและบุคลิกภาพ มีคำว่า แข็งแรง-อ่อนแอ, ราบรื่น-เสียวไสก, หน้าตาดี-ซีเหร, บุคลิกดี-บุคลิกไม่ดี, รูปร่างสมส่วน-รูปร่างไม่สมส่วน (ข) ด้านความสามารถในการศึกษา มีคำว่า เรียนดี-เรียนไม่ดี ชยัน-ขี้เกียจ ความจำดี-ขี้ลืม เก่ง-ไม่เก่ง มีความสามารถ-ไม่มีความสามารถ เจียมแหลม-ทึบเอากการเอางาน-เหลวไหล (ค) ด้านความสามารถในการสังคมและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีคำว่า เขากับผู้อื่นได้ดี-เขากับผู้อื่นไม่ได้ ไว้ใจได้-ไว้ใจไม่ได้ รับผิดชอบ-ไม่รับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ-ต่อต้าน ชอบช่วยเหลือ-ไม่ชอบช่วยเหลือ มองคนในแง่ดี-มองคนในแง่ร้าย นาคบ-ไม่นาคบ (ง) ด้านอารมณ์ความรู้สึกอุปนิสัยใจคอ มีคำว่า มีอารมณ์ขัน-เคร่งเครียด เห็นแก่ส่วนรวม-เห็นแก่ส่วนตน กระตือรือร้น-เรื้อย ๆ เรื้อย ๆ เชื่อมั่นในตนเอง-ไม่เชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล-เอาแต่อารมณ์ อคทน-ไม่อคทน

6. หากระดับความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติด้วยวิธีการสอบซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างใหม่ที่มีสถานภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เว้นช่วงเวลาการทดสอบห่างกัน 2 สัปดาห์ ใช้สูตร Pearson's Product Moment Correlation ได้ค่าสหสัมพันธ์ .84 แสดงว่า เครื่องมือนี้ให้ผลการวัดที่มีความคงที่แน่นอนอยู่ในระดับสูง

I 16851930

ข. แบบวัดการปรับตัว

ผู้เขียนสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัวจตุรค่าและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ
2. สร้างนิยามปฏิบัติการสำหรับการปรับตัวดีและไม่ดี โดยอาศัยทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวไว้แล้วในบทที่ 1
3. เขียนขอความบรรยายพฤติกรรมเกี่ยวกับการปรับตัว ให้มีข้อความที่แสดงถึงการปรับตัวดีและไม่ดี ในปริมาณใกล้เคียงกัน มีข้อความทั้งหมด 70 ข้อ
4. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการปรับตัว ดังนี้
  - ก. นำแบบวัดการปรับตัวไปให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อันได้แก่ คณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ ทั้งหมด 5 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อความ แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมข้อความได้ทั้งหมด 76 ข้อ
  - ข. หา construct validity โดยวิธี Known Group Technique กลุ่มเกณฑ์ใช้นี้ได้มาจากการประเมินกันเองของนักเรียนภายในชั้นเรียนเดียวกัน 2 ห้องเรียน โดยใช้แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ซึ่งมีข้อความบรรยายลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีการปรับตัวดีและไม่ดีทั้งหมด 20 ข้อ นำผลที่ได้มาแจกแจงความถี่แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม โดยถือเอาเกณฑ์ที่ถูกประเมินว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมปรับตัวดีหรือไม่ดี จากแต่ละกลุ่มคัดเลือกนักเรียนที่มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวเด่น ๆ โดยพิจารณาจากความถี่ที่ได้รับเลือก ได้กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปรับตัวดีและไม่ดีกลุ่มละ 15 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบแบบวัดการปรับตัว นำผลที่วัดได้ไปทดสอบค่า t โดยให้กลุ่มที่มีพฤติกรรมปรับตัวดีเป็นกลุ่มสูง และกลุ่มที่มีพฤติกรรมปรับตัวไม่ดีเป็นกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อซึ่งไม่สูงเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเกณฑ์ที่คัดเลือกมานี้ ไม่มีความแตกต่างทางด้านการปรับตัวอย่างชัดเจน เพราะนักเรียนในชั้นเรียนส่วนใหญ่มีการปรับตัวที่ปกติ อย่างไรก็ตามก็ได้อาศัยค่าอำนาจจำแนกนี้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความ โดยลำดับตั้งแต่ข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงที่สุดลงมาได้ 30 ข้อ

ก. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม แบบความคงที่ภายใน (internal consistency) โดยใช้สูตร Coefficient Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่น .89

ค. แบบทดสอบสติปัญญา

ใช้แบบสอบแมทริชส์ก้าวหน้า ฉบับมาตรฐานของราเวน อันเป็นแบบทดสอบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศด้วยกันทั้งในอังกฤษ อเมริกา และที่อื่น ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย มีหลักฐานการวิจัยที่สนับสนุนว่าแบบทดสอบนี้สามารถใช้ได้กับกลุ่มประชากรที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน¹ ในประเทศไทยได้มีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้แบบทดสอบนี้กับเด็กไทยวัยรุ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด ดังมีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

อัมพร ลิขิตปัญญารัตน์² ได้ประเมินค่าความตรงตามสภาพของแบบสอบ โดยใช้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นเกณฑ์ การประเมินใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบสอบกับคะแนนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนใน 5 หมวดวิชา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งคะแนนรวมแยกตามระดับอายุ ปรากฏผลว่าค่าสัมประสิทธิ์ความตรงระหว่างคะแนนแบบสอบแมทริชส์ก้าวหน้า ฉบับมาตรฐาน กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีค่าอยู่ในช่วง .21 - .53 และทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผู้วิจัยได้ประเมินค่าความเที่ยงของแบบสอบชนิดความคงที่ภายใน โดยใช้สูตร คูเกอว์ ริชาร์ดสัน สูตร 20 ปรากฏผลว่า คะแนนแบบสอบแมทริชส์ก้าวหน้า ฉบับ

¹อัมพร ลิขิตปัญญารัตน์, "การใช้แบบทดสอบวัฒนธรรมเสมอภาควัดความสามารถทางสมองโดยทั่วไปของเด็กไทยวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 10-18.

² Ibid., p. 36

มาตรฐานมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงสูงมากคือ มีค่าระหว่าง .88 - .89

พจนาน แสงรุ่งโรจน์¹ ได้ประเมินค่าความตรงและความเที่ยงของแบบสอบ
ควยวิธีการเหมือนกับอัมพร แต่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ปรากฏผลว่า ค่าสัมประสิทธิ์
ความตรงระหว่างคะแนนแบบสอบแมทริชส์กาวหนา ฉบับมาตรฐานกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
มีค่าอยู่ในช่วง .22 - .59 และทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นเดียวกัน ส่วน
สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของคะแนนแบบสอบแมทริชส์กาวหนา ฉบับมาตรฐาน อยู่ในช่วง
.85 - .90

จากผลการวิจัยทั้งสองครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า แบบสอบแมทริชส์กาวหนา ฉบับ
มาตรฐานนี้ มีความเที่ยงและความตรงอยู่ในระดับสูง สามารถใช้วัดความสามารถทาง
สมองของเด็กไทยวัยรุ่นได้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบ และแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทาง
โรงเรียนอนุญาตให้ทดสอบภายในเวลาเรียนได้ จึงได้ทดสอบพร้อมกันทั้งสอง เริ่มตนการ
ทดสอบด้วยการให้นักเรียนทำแบบสอบแมทริชส์กาวหนา ฉบับมาตรฐานก่อน โดยให้นักเรียน
ลงมือทำพร้อมกัน เพื่อจับเวลาที่นักเรียนแต่ละคนใช้ในการทำแบบสอบ นักเรียนที่ทำเสร็จ
ก่อนให้หนึ่งคอบ จนเสร็จหมดทุกคน จึงเริ่มให้นักเรียนตอบแบบวัดการปรับตัว แบบสอบชุด
สุดท้ายคือ แบบวัดค่านิยมทัศน ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินตนเองก่อน เสร็จแล้วจึงให้
นักเรียนเข้ากลุ่ม การจับกลุ่มอาศัยเกณฑ์ 3 ประการ คือ

¹พจนาน แสงรุ่งโรจน์, "การใช้แบบทดสอบวัฒนธรรมเสมอภาควัดความสามารถทางสมองโดยทั่วไปของเด็กไทยวัยรุ่นใน เขตการศึกษาสิบสอง" (วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521),
หน้า 46.

1) นักเรียนภายในกลุ่มรู้จักกันและกันดีพอสมควร ผู้วิจัยเชื่อว่านักเรียนแต่ละกลุ่มซึ่งได้เรียนรวมชั้นกันมาแล้วเกือบสองภาคเรียนรู้จักกันเองดี

2) แต่ละกลุ่มมีการคละกันระหว่างเพศหญิงและชาย ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนนักเรียนประมาณ 7 - 10 คน โดยนำจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมาเฉลี่ยหาจำนวนคนในกลุ่ม

3) ถือเอาความสะดวกในการเคลื่อนย้ายที่นั่ง สภาพห้องเรียนบางโรงเรียนก็สามารถเคลื่อนย้ายเก้าอี้หนึ่งโต๊ะสะดวก บางโรงก็จัดโต๊ะเก้าอี้เป็นแถวยากต่อการเคลื่อนย้าย ถ้าเป็นในกรณีแรก การคละนักเรียนก็ใช้วิธีสุ่มโดยการนับตัวเลข ถ้าเป็นกรณีหลัง ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักเรียนที่นั่งในแถวเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เมื่อจัดแบ่งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว จึงให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มประเมินเพื่อน ๆ ภายในกลุ่มของทุกคน

นำผลการทดสอบทั้ง 4 ชุด มาคิดเป็นค่าคะแนน ได้คะแนนทั้งหมด 5 ชุด คือ

1. คะแนนจากแบบสอบถามวิธีสีก้าวหน้า ฉบับมาตรฐาน ถือเป็นคะแนนสถิติปัญหา
2. คะแนนการปรับตัว จากแบบวัดการปรับตัว
3. คะแนนอัตมโนทัศน์ที่ประเมินด้วยตนเองของนักเรียนแต่ละคน
4. คะแนนอัตมโนทัศน์ของนักเรียนแต่ละคนที่ประเมินโดยเพื่อน คะแนนชุดนี้ได้จากค่าเฉลี่ยของการประเมินของเพื่อน ๆ ภายในกลุ่ม
5. คะแนนความสอดคล้องของอัตมโนทัศน์ ซึ่งได้จากผลต่างของคะแนนในข้อ

3 และข้อ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้

1. หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง
  - ก. คะแนนอัตมโนทัศน์ คะแนนสถิติปัญหา และคะแนนการปรับตัว
  - ข. คะแนนความสอดคล้องของอัตมโนทัศน์ คะแนนสถิติปัญหา และคะแนน

การปรับตัว

2. วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบไม่วัดซ้ำ โดยกำหนดให้คะแนนการ
ปรับตัว และคะแนนสติปัญญาเป็นตัวแปรอิสระ มีตัวแปรตาม 2 ชุดคือ

ก. คะแนนอัฒโนทัศน์ซึ่งนักเรียนประเมินตนเอง

ข. คะแนนความสอดคล้องของอัฒโนทัศน์

3. ทหารอยละของนักเรียนที่ประเมินตนเองสูง และต่ำกว่าเพื่อนประเมินจาก
กลุ่มนักเรียนที่มีการปรับตัวดี และไม่ดี และกลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาสูงและต่ำ ใช้มัชฌิมเลข
คณิตและมีพื้นฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย